

**13^e NATIONALE
HOORNVLIESDAG**

14.04.2018 Amersfoort

Voorwoord 3

Programma 4

Workshopsprogramma 5

Bestuur 7

Plenaire sprekers 8

Workshopsprekers 10

Sponsors 19

Vormgeving: bridgetinbeeld.nl

Welkom op deze 13e Nationale Hoornvliesdag van de Hoornvlies Patiënten Vereniging. Het jaarlijks evenement waarbij de leden van de vereniging kennis nemen van de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen én lotgenoten kunnen ontmoeten om ervaringen te delen.

Het thema voor dit jaar is 'Oog voor u', waarbij zowel de inhoudelijke kant van het oogdomein aan bod komt alsmede de effecten in de dagelijkse praktijk waarmee u als patiënt (ervaringsdeskundige) te maken heeft. Op deze dag komen ook de niet-medische gevolgen van een hoornvliesaandoening uitgebreid aan de orde.

In de ochtend zijn twee lezingen en 's middags 10 workshops gepland. Sprekers en onderwerpen vindt u verderop in dit programmaboekje. Wij zijn de sprekers erg erkentelijk voor hun zeer gewaardeerde bijdrage aan deze dag. Op de dag zelf kunt u zich inschrijven voor maximaal twee workshops.

Een nieuw onderdeel in het middagprogramma is de marktplaats. Een ontmoetingsplaats voor een gesprek met vertegenwoordigers van de verschillende Facebookgroepen, partners van de HPV en sponsors van deze dag. Ervaar hier het Opblaasbare oog of bezoek de indrukwekkende tentoonstelling MIJN geZICHT.

Wij wensen u een prettige en leerzame dag.

Hugo Reumkens
Voorzitter

Michel Versteeg
NHD2018

Tijd	Onderwerp	Spreekster
09.30 - 10.20	Ontvangst	Foyer
10.30 - 10.45	Inleiding door dagvoorzitter	Mr. H. Reumkens
10.45 - 11.30	Kijken met andere ogen naar andere ogen	Prof. dr. S.M. Imhof
11.30 - 12.15	Strooilicht in de dagelijkse praktijk	dr. I.J.E. van der Meulen
12.15 - 12.30	“Een bijzondere vrijwilliger”	Mr. H. Reumkens
12.30 - 13.45	Lunch & ontmoeting	Foyer
13.45 - 14.30	Workshopronde 1	Workshopsprekers
14.30 - 14.45	Wissel	
14.45 - 15.30	Workshopronde 2	Workshopsprekers
15.45 - 16.15	Algemene Leden Vergadering	Bestuur en leden
16.15 - 17.00	Borrel, ontmoeting en afsluiting	Marktplaats
13.45 - 16.15	MARKTPLAATS (parallel met workshops) MIJN geZICHT, Opblaasbare oog, etc.	Lotgenoten Facebookgroepen Partners en Sponsors NHD18

Ronde 1 (13.45 uur – 14.30 uur)

De geschiedenis van de Hoornvlies-transplantatie in Nederland	Mevrouw em. prof. dr. H.J. Völker-Dieben
De nieuwste inzichten op het gebied van de behandeling van keratoconus	De heer dr. Daniel Godefrooij
Strooilichtmeting met de C-Quant (doorlopend naar Ronde 2)	De heer dr. T.J.T.P. van den Berg
In gesprek met jongeren: leven met een hoornvliesaandoening	De heer drs. M.R. Groenhuis
De rol van optometrie bij patiënten met een hoornvliesaandoening	Mevrouw J.B.A.S. van Ballegooijen BSH
Diversiteit aan contactlenzen en hygiëne bij het dagelijks gebruik	De heer R. Rouwenhorst BOptom

Ronde 2 (14.45 uur – 15.30 uur)

Welke hoornvliestransplantatie past bij mij?	Mevrouw drs. N.T.Y. Santana
Oogdrukproblemen en hoornvliestransplantaties	De heer drs. S. Coppens
Strooilichtmeting met de C-Quant	De heer dr. T.J.T.P. van den Berg
Psychosociale aspecten bij hoornvliesaandoeningen	Mevrouw E. Vreijns MSc
Huidige trends en ontwikkelingen op het gebied van contactlenzen met de focus op aanslag, onderhoudsmiddelen en hygiëne	De heer H. Otten BOptom

Medische toepassing van contactlenzen

Visser Contactlenzen is specialist in contactlenzen op medische indicatie. Denk aan aandoeningen zoals:

- Keratoconus
- Hoornvlieslittekens
- Hoornvliestransplantatie
- Extreem droge ogen

Samen met de behandelend oogarts helpen we patiënten verder. U vindt ons in verschillende ziekenhuizen op de **polikliniek oogheelkunde**. Voor een overzicht van al onze locaties verwijzen wij u naar onze website.

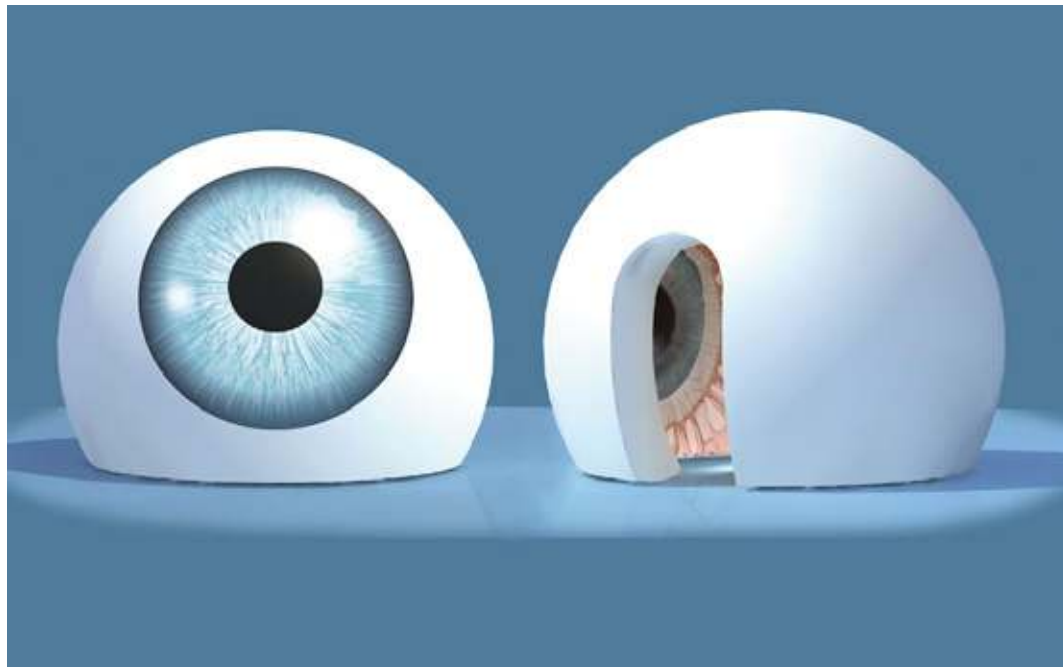
VISSER

comfortabel & veilig

contactlenzen

T 088 - 900 80 80

I www.vissercontactlenzen.nl

BESTUUR

13^e NATIONALE
HOORNVLIESDAG

Hugo Reumkens
Voorzitter

Kees Raateland
Penningmeester

Martin Damen
Secretaris

Marjolein de Wit
Website

Caesar Sterk
wetenschappelijk adviseur

Kijken met andere ogen naar andere ogen

Mevrouw prof. dr. S.M. Imhof

‘Kijken met andere ogen naar andere ogen’ gaat over de uitdaging om te leren zien wat belangrijk is en hoe je leert kijken naar patiënten met een oogandoening. Met name in de opleiding waarin jonge dokters moeten leren wat wel en niet relevant is en hoe te interpreteren wat je ziet is het interessant om eens te bedenken hóe je leert kijken en zien. Kijken naar kunst kan ons daar bijvoorbeeld bij helpen. Een bespiegeling over wat dokters kunnen leren van het kijken naar kunst.

Prof. dr. Saskia Imhof is 25 jaar oogarts, sinds 2009 opleider en medisch afdelingshoofd van de afdeling Oogheelkunde UMC Utrecht. Zij is voorzitter van de Centrale Opleidingscommissie UMCU en lid van de Executive Board van de European Board of Ophthalmology. Hieruit blijkt grote affiniteit met het opleiden van artsen tot oogarts naast haar werk als oogarts, vooral de cataractchirurgie en echografie.

Strooilicht in de dagelijkse praktijk

Mevrouw dr. I.J.E. van der Meulen

Regelmatig presenteren zich patiënten op het spreekuur met klachten die samenhangen met strooilicht. Dit kan voorkomen bij een goede gezichtsscherpte en dat kan heel verwarrend zijn voor zowel patiënt als oogarts. Strooilichtklachten kunnen zeer storend zijn bij het dagelijks functioneren en ertoe leiden dat iemand bijvoorbeeld stopt met autorijden in schemerlicht of in het donker. Tijdens de presentatie zal dieper worden ingegaan op verschillende hoornvlies-aandoeningen die deze klachten kunnen veroorzaken.

Ivanka van der Meulen is oogarts in het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam en behandelt daar patiënten met hoornvlies-aandoeningen. Zij doet al vele jaren onderzoek naar strooilichtklachten bij patiënten met meerdere oogandoeningen en is op dit onderzoek in 2014 gepromoveerd. Daarnaast houdt zij zich intensief bezig met de opleiding van studenten geneeskunde en is zij de opleider van aankomende oogartsen.

**In gesprek met jongeren:
leven met een hoornvliesaan­doening**

De heer drs. M.R. Groenhuis

Hoe is het om op jonge leeftijd geconfronteerd te worden met een chronische (oog-)aan­doening? En dan ook nog eentje die aan de buitenkant niet altijd direct te zien is? Wat gebeurt er met je ‘zelfbeeld’ als je beeld op de wereld letterlijk vertroebeld raakt? Hoe ga je om met reacties uit je omgeving? En hoe verandert zoiets de kijk op je eigen leven en wat je daarvan mag verwachten? In een interactief, onderzoekend gesprek staan we stil bij de verhalen van jongeren en bij hun ervaringen met hun hoornvliesaan­doening. Een gesprek om aan deel te nemen en/of bij te wonen. U bent van harte uitgenodigd!

Martin Groenhuis is psycholoog en organisatieadviseur. Hij is verbonden aan de Baak, Opleidingen en Trainingen voor Leiders, Ondernemers en Professionals, en is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het totaal aan opleidings- en trainingsaanbod.

Welke hoornvliestransplantatie past bij mij?

Mevrouw drs. N.T.Y. Santana

Een op de praktijk gerichte lezing van de verschillende trans­plantatiemogelijkheden en bij welke hoornvliesaan­doening wat voor operatietechniek van toepassing is. Ook worden de laatste cataract chirurgische ontwikkelingen geschetst.

Nathalie Santana is oogarts met als subspecialisaties cataractchirurgie en hoorn­vliestransplantaties. Zij is werkzaam in het VU medisch centrum als staf­lid op de afdeling oogheelkunde. Zij is lid van het Nederlands Oogheelkundig Ge­zelschap (NOG), de Cornea Werkgroep Kok-Van Alphen, de Nederlandse Intraoculaire Implantclub (NIOIC), de werkgroep Tropische Oogheelkunde, de European Society of Cataract and Refractive Surgeons (ESCRS) en de European Society of Cornea and Ocular Surface Disease Specialists (Eucornea).

**Psychosociale aspecten bij
hoornvliesaan­doeningen**

Mevrouw E. Vreij­sen MSc

Bij de behandeling van een hoornvliesaan­doening is er vaak met name aandacht voor de medische aspecten, zoals ge­zichtsscherpte en helderheid van het hoornvlies. Naast deze medische aspecten is ook het patiëntperspectief van belang, zoals kwaliteit van leven en dagelijks functioneren. Hoewel er wel steeds meer aandacht komt voor het patiëntperspectief, is hier in de reguliere oog­zorg nog in mindere mate ruimte voor.

In deze workshop worden de resultaten besproken van onderzoek naar de invloed van een hoornvliesaan­doening op het dagelijks leven, vanuit het perspectief van zowel patiënten als oogartsen. Ook wordt besproken hoe u uw psychosociaal welzijn kunt verbeteren.

Deze workshop stond ook verleden jaar op het programma. Op veler verzoek is deze opnieuw geprogrammeerd. Eline zal ook de laatste ontwikkelingen van haar onderzoek onder de aandacht brengen.

Eline Vreij­sen is gezondheidszorgpsycholoog in opleiding tot specialist, promovendus (VUmc, afdeling oogheelkunde), en ervaringsdeskundige.

De nieuwste inzichten op het gebied van de behandeling van keratoconus

De heer dr. Daniel Godefrooij

Daniel neemt u mee in zijn eigen wetenschappelijke onderzoek en vertelt over de nieuwste inzichten op het gebied van de behandeling van keratoconus, met een bijzondere focus op crosslinking. Crosslinking is een relatief nieuwe behandeling die als doel heeft de verergering van keratoconus te stoppen. Er bestaan verschillende varianten van crosslinking, die zullen worden besproken. Sinds de invoering van crosslinking in 2007 is het aantal hoornvliestransplantaties in Nederland gedaald. Welke verschillende soorten transplantaties bestaan er? En wat zijn de meest recente ontwikkelingen op het gebied van keratoconus?

Daniel is epidemioloog en volgt op dit moment zijn opleiding tot oogarts in het Universitair Medisch Centrum Utrecht. Hij is in 2017 gepromoveerd op zijn onderzoek naar keratoconus.

Oogdrukproblemen en hoornvliestransplantaties

De heer drs. S. Coppens

In deze workshop wordt ingegaan op oogdrukproblemen en hoornvliestransplantaties. Dit is een veelvoorkomende combinatie. Wat is oogdruk precies, en wat heeft dit te maken met glaucoom? Hoe hoog met een oogdruk zijn? Waarom hebben mensen met een hoornvliestransplantaat vaker oogdrukproblemen? Wat kun je eraan doen? In deze interactieve workshop krijgt u een antwoord op al deze vragen!

Stefan Coppens is oogarts bij Oogziekenhuis Zonnestraal, locatie Haarlem. Hij heeft speciale interesse in het hoornvlies en het voorsegment. Eén dag per week bevindt hij zich in het VUmc (Amsterdam) om zich verder te bekwamen in de voorsegmentchirurgie, inclusief hoornvliestransplantaties.

De geschiedenis van de Hoornvliestransplantatie in Nederland

Mevrouw em. prof. dr. H.J. Völker-Dieben

”Daar zou ik nooit aan beginnen”

In 1938 vroeg een jong staflid verbonden aan de afdeling oogheelkunde van het Academisch ziekenhuis in Leiden aan zijn hoogleraar, professor J. van der Hoeve, of hij zich mocht verdiepen in een nieuwe operatie, nl. de hoornvliestransplantatie. Het antwoord dat dr. A. Deutman toen kreeg was: “Daar zou ik nooit aan beginnen!”. Gelukkig heeft dr. Deutman zijn plan toch doorgezet en heeft professor van der Hoeve zijn staflid ondanks zijn twijfels gesteund. In 1939 werd de eerste hoornvliestransplantatie verricht.

Mensen, maar ook technische factoren die een belangrijke rol hebben gespeeld, worden in deze onderhoudende workshop/lezing belicht.

Vanaf 1970 tot 2005 heeft Prof. Völker-Dieben zich bezig gehouden met de oogheelkunde. De microchirurgie en met name de hoornvliestransplantatie was het sub specialisme waar haar hart naar uitging. Zij vindt het een voorrecht dat zij de pioniers van dit vakgebied nog persoonlijk heeft gekend.

Strooilichtmeting met de C-Quant

De heer dr. T.J.T.P. van den Berg

Strooilicht is de naam voor het hinderlijke verschijnsel van lichtspreading waar veel hoornvlies-patiënten last van hebben. Bekende gevolgen zijn verblinding door tegenliggers of een laagstaande zon, en moeilijkheden met gelaatsherkenning. Sinds enige jaren is er een toestel waarmee deze klacht in de kliniek geobjectiveerd kan worden. Er zal uitleg gegeven worden over het C-Quant toestel, en u kunt het zelf uitproberen. Dr. Van der Meulen zal de klinische praktijk toelichten.

Tom van den Berg is als natuurkundig onderzoeker verbonden aan het Nederlands Herseninstituut van de Koninklijke Academie. Hij heeft de methode van strooilichtmeting die in de C-Quant wordt toegepast ontwikkeld in het toenmalige Interuniversitair Oogheekundig Instituut.

De rol van optometrie bij patiënten met een hoornvliesaandoening

Mevrouw J.B.A.S. van Ballegooijen BsH

Hoe verloopt een hoornvliesspreekuur en wat zijn de werkzaamheden van de optometrist binnen dit spreekuur?

Een optometrist is een HBO-geschoolde paramedicus die de gezondheid van het oog beoordeelt door middel van metingen en andere onderzoeksmethoden. Tijdens deze workshop vertelt Jaqueline u meer over haar werkzaamheden als optometrist bij een hoornvlieskliniek. Zij zal onder andere uitleg geven over de verschillende optometrische onderzoeken die van belang zijn bij het controleren van een hoornvliesaandoening. Er zal specifiek worden ingegaan op het belang en op de uitkomsten van deze onderzoeken in relatie tot het hoornvlies.

Jaqueline van Ballegooijen is eigenaar van Optolenz, optometrie en contactlenspraktijk en is werkzaam als optometrist bij de Melles Hoornvlieskliniek te Rotterdam, een kliniek met als bijzonder aandachtsgebied de ontwikkeling en/of verbetering van lamellaire hoornvliestransplantatietechnieken.

Huidige trends en ontwikkelingen op het gebied van contactlenzen met de focus op aanslag, onderhoudsmiddelen en hygiëne

De heer H. Otten BOptom

Binnen deze workshop komen onder andere de huidige ontwikkelingen op het gebied van contactlenzen aan de orde en ligt de focus op vragen die in de praktijk leven, zoals de aanslagvorming op contactlenzen. Wat kun je er aan doen, hebben contactlensvloeistoffen hier invloed op, speelt allergie hierbij een rol? Is de samenstelling van traanvocht een factor als deze minder goed is van kwaliteit en is deze te beïnvloeden? Deze vragen worden in de workshop toegelicht en zal tevens een ander belangrijk item zoals de hygiëne omtrent contactlenzen worden besproken: wat kan wel en wat kan niet met contactlenzen en hoe moet je er op een goede manier mee omgaan?

Henny Otten is optometrist bij Visser Contactlenzen, met als specialisatie het aanmeten van contactlenzen op medische indicatie. Henny draait spreekuur in een aantal ziekenhuizen, waaronder het Universitair Medisch Centrum Utrecht en het Radboudumc in Nijmegen. Daarnaast verzorgt hij interne onderwijs-modules binnen Visser Contactlenzen en geeft hij gastcolleges op de Hogeschool van Utrecht.

Diversiteit aan contactlenzen en hygiëne bij het dagelijks gebruik

De heer R. Rouwenhorst BOptom

Tijdens de presentatie krijgt u inzicht welke soort contactlenzen er aangemeten worden in een contactlenspraktijk op een Oogpoli. Hierbij zal worden aangegeven bij welke hoornvliesaanandoeningen welke contactlens bruikbaar is. Ook zal er worden stil gestaan bij het dagelijkse praktische gebruik en hygiëne van contactlenzen, welke bijdragen tot het succesvol dragen van uw lenzen. Er is ook gelegenheid om vragen te stellen.

Remco Rouwenhorst is optometrist bij Oculenti en werkzaam in de Isala kliniek in Zwolle en in het UMC Groningen. Hij richt zich voornamelijk op het aanmeten van contactlenzen op medische indicatie zoals keratoconus, hoornvliestransplantaties en allerlei getraumatiseerde ogen.

Ga de uitdaging aan!

BLIND VOOR 1 DAG

Hoeveel geld haal jij 21 juni op voor onderzoek naar oogziektes?

blindvoor1dag.nl OOG FONDS

Contactlenzen op medische indicatie?

oculenti®
contactlenspraktijken
kwaliteitszorg in zien

Vestigingen in ziekenhuizen in Nederland. Ook bij u!

Bel (079) 330 24 40 of kijk op www.oculenti.nl

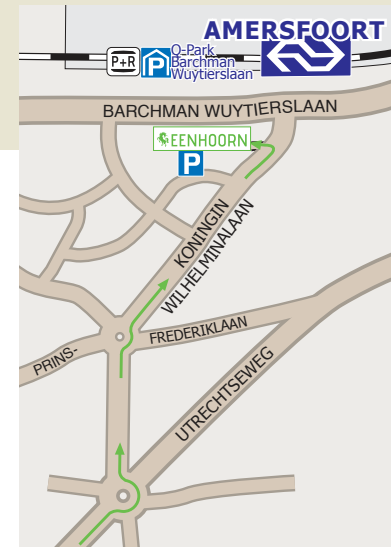

Bereikbaarheid Eenhoorn Amersfoort met openbaar vervoer

Indien u gebruik maakt van het openbaar vervoer bereikt u Eenhoorn Amersfoort vanaf het station Amersfoort Centraal als volgt:

- Vanuit de centrale stationshal loopt u naar de voorkant van het station
- Buiten aangekomen ziet u rechts voor u het pand van Eenhoorn Amersfoort liggen (te herkennen aan de groene kleur en de Eenhoorn)
- U ziet onze wit met groene vlaggen aan de zijkant van het pand
- Nu nog 84 stappen tot aan de entree van Eenhoorn Amersfoort
- Binnen vindt u onze receptie.

Vanaf de snelweg bent u binnen vijf minuten bij Eenhoorn Amersfoort.

MARKTPLAATS

Gedurende de gehele middag (ook voor en na de workshops) kunt u een bezoek brengen aan de marktplaats. Op de marktplaats bevindt zich het opblaasbare oog waar u doorheen kunt lopen en de binnenkant van het oog kunt zien. Tevens presenteren wij met trots de fototentoonstelling MIJN geZICHT en uiteraard is er volop gelegenheid voor het lotgenotencontact en het delen van ervaringen. U kunt ook uitgebreid in gesprek met onze sponsors die met hun stands op de marktplaats aanwezig zijn. En vergeet vooral niet een praatje te maken met diverse vertegenwoordigers van de verschillende Facebookgroepen: Fuchs, Keratoconus en Acanth Amoebe.

De ETB en BISLIFE zijn nu ETB-BISLIFE

HOORNVLIES STICHTING NEDERLAND

